

VILÁGVÁROSI REGÉNYEK

TISZTÍTÓTŰZ

REGÉNY

IRTA
FORRÓ PÁL

LITERÁRIA KIADÓVÁLLALAT KFT.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2016
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5557-91-0 (online)
MEK-15123

I.

Holnaptól kezdve új életet kezdek!

Tudom, ezt már sokszor megfogadtam, de akkor még nem ismertem Olgát. Mindennel szakítok, új emberré kell válnom. Persze, kissé kínos lesz, ha megmondom Lidiának, hogy közöttünk vége mindennek és a fiúkkal is közlöm, hogy sajnós, nem járhatok többé a társaságukba, nem tivornyázom át az éjszakákat, nem ülhetek végnélküli órákig a kávéházban üres és léha fecsegések közepette.

Nekik természetesen sejteniök sem szabad, hogy Olga kicsoda. Isten őrizz, hogy ez a cinikus, erkölcstelen banda ajkára vegye a nevét, Milyen szerencse, hogy olyan diszkrétén, a nyilvánosság teljes kizárásával találkoztunk. Még Olga sem tudott róla!...

És nem is szabad sohasem megtudnia!

Tegnap történt, a Szalon tavaszi képtárlatának megnyitásán. A harmadik teremben akasztották ki az én két képeimet is. Rettenő lámpaláz gyötört. Tudom, hogy ez a kiállítás dönti el soromat. Ha most sem figyel fel rám a kritika, ha nem adom el egyik képeimet sem, akkor végleg lecsúsztam. Nincs reményem arra, hogy valaha is feltámadjak ebből a reménytelen nyomorúságból...

Ott álltam egy oszlop mögött és a kétségbeeséstől majdnem sírva néztem, hogyan mennek el részvétlenül, szinte megvető közönnyel képeim előtt a látogatók. Szerettem volna felordítani dühömben és rémületemben. Hát nincs ezeknek sem szemük, sem szívük, nem veszik észre, mennyi művészi gyötrellem között születtek meg ezek az új színek és formák?

Akkor jött Olga. A szökesége szinte világított, mintha a tavaszi égről röppent volna le egy Botticelli látomás, karcsún és átszellemülten. Két férfi kísérte. Egy idősebb úr és egy fiatal dandi. Unottak voltak és fölényesek az urak, csak az aktok előtt álltak hosszabb ideig és a modell formáiban gyönyörködtek. Már messziről láttam, mikor az én képeim felé közeledtek. A szívem vadul vert. Én még sohasem láttam Olgát. Sejtelmem sem volt, hogy kicsoda. De szinte babonás makacssággal akartam, hogy álljon meg képeim előtt, vegye észre azokat...

A két férfi közömbösen fordította el a fejét és már tovább akartak menni. De Olga - talán megérezte a feléje küldött vad kívánságomat, - érdeklődve állt meg:

- Nagyon érdekest Egészen újszerű kompozíciók... Különösen ez a zöld ruhás asszony! Igen tehetséges ember festhette. Hogy is hívják?

És lapozni kezdte a katalógust.

- Ugyan Olga... mit néz ezen a zavaros mázolványon? - mondta türelmetlenül a fiatalabb férfi.

Legszívesebben rávettem volna magamat, hogy megfojtsam. Oh, mennyire gyűlöltem...

De Olga kikereste a kép számát és azt mondta:

- Ternyei Tibor... erről az emberről még beszélni fognak!

Azután tovább mentek. Bennem új ritmussal kezdett keringeni a vér. Soha nem éreztem még mámorosabb boldogságot.

A kiállítás igazgatójától, aki hajlongva búcsúzott el tőlük, megkérdeztem, hogy kik voltak a látogatók? Megmondta. Hidvéghy László kormányfőtanácsos, gyáros, a leánya és Bánky Jenő bankár. Olga vőlegénye.

Később megnéztem a telefonkönyvben Olga címét. Lipót-körút 21.

*

Mint egy megbűvölt járok a Lipót-körúti ház körül. A kapu alatt lévő táblát elolvastam, tudom, fent laknak az első emeleten. Hat óra tájban érkezett haza Olga. Lassú léptekkel jött a Berliini-tér felől. Már messziről észrevettem. A férfiak utána fordultak. Utálatos faun-arccal nézegették a bokáját, nagyszerű karcsúságát, gondolatban levetkőztették és nem vették észre, hogy az ucca fájdalommal telik meg, amely belőlem árad, előnti a csillogó kirakatokat, elhomályosítja fényüket és megmarkolja a város vidáman zakatoló szívét.

Fent kigyullad egy elsőemeleti szoba ablaka. Vörös selyem tapéták, stukkós mennyezet, falba illesztett, aranyozott karosgyertyák...

Hány méternyire lehet most tőlem Olga? Százötven? Kétszáz? Együgyü játék. Éppen olyan áthidalhatatlan távolság, mintha csak a holdról, vagy a Vénus-csillagról lenne szó.

Megfordulok és szinte zsibbadt lélekkel megyek a műtermem felé.

Józsefvárosi özönvíz előtti bérház. Proletárszag, vakolathullatta falak. Manzard-szoba...

Lidia már mérgesen várt. A házmestertől elkérte a műterem kulcsát. Mindig ott hagyom, ha modellt várok, mert sajnos, nem vagyok megbízható ember. Megkésem, sőt akárhányszor teljesen elfelejtem, hogy dolgozni akarok.

- Mi ujság? - kérdezte Lidia. - Mit írtak rólad az ujságok? Eladtad már legalább az egyik képet?

Szinte hülyén néztem rá. Ah, persze, hiszen nekem ezzel kellene törődnöm. És minderről teljesen megfeledkeztem. Csak Olgára tudtam gondolni...

És most nyomban szakítok Lidiával, megmondom, hogy semmi közünk egymáshoz.

- Kedvesem - mondtam, - azt hiszem, egyáltalában nem fogok többé festeni. - Majd beajánlak valamelyik barátomhoz. Nekem nem lesz többé modellre szükségem.

Lidia úgy nézett rám, mint aki azt kémleli, elment-e az eszem?

- Megőrültél, fiacskám? - kérdezte harciasan. - Kidobsz? Azt hiszed, ez olyan egyszerűen megy? Ki az új ideáloed? Vigyázz, mert kikaparom a szemét!

Fagyos réműlet fut át rajtam. Szörnyűség. Ez a durva kis őszállat képes volna habozás nélkül megtámadni és inzultálni Olgát... Iszonyú még gondolatnak is. Lehetetlen menekülnöm a fertőből, ahová zuhantam.

Lidia látja, milyen lesujtva állok és rávereget a vállamra.

- Ne lógasd az orrod. Úgy látszik, egy kicsit elvesztetted a tehetségedet. Majd felfrissítek egy kicsit. Új modellt szereztem neked. Egy régi barátnőmet. Félhétre jön ide. Merd ezek után mondani, hogy nem vagyok megértő és derék lány. Róla talán külön képeket fogsz festeni, mint rólam...

Félhétkor csakugyan kopogtak. Feltűnően csinos és igen jól öltözött fekete lány lépett be. Meglepetten nézek rá. Modellek között nem igen láttam még ilyen finom jelenséget...

- A barátnőm, Bözsi! - mutatja be Lidia. - Még sohasem volt modell és most sem szorult rá. Több pénze van, mint kettőnknek együtt... ami persze még mindig igen kevés lenne... Bözsi a tőkepénzesek közé tartozik... Egy titokzatos herceg támogatja...

- Délelőttönkint szabad vagyok! - mondja Bözsi. - De előre megmondom: aktot nem állok. Csak a fejemet szabad festenie...

Nagyon szép lány. És jól ápolt.

Később, egy óvatlan percben Lidia megsúgja:

- Szobalány volt egy gazdag lipótvárosi gyárosnál... Valami Hidvéghynél... Onnan szöktette meg a család egyik előkelő vendége.

Mintha fejbe vágta volna. Remegek egész testemben. Úgy bámulom Bözsit, mint egy eleven csodát. Irigylem. Boldog nő. Ott élhetett Olga közelében. Láthatta a nap minden órájában. Ágyához vitte a reggelit. Elkészítette a fürdőjét. A szívem majdnem szétpattan. Szeretnék könnyörögni, hogy meséljen Olgáról... Alig várom, hogy kettesben legyek vele.

II.

Délelőtt tíz órakor Bözsi pontosan megérkezett. Ezúttal fehér sportruhácskát hordott. Egészen bizonyos, hogy Olgáé volt valamikor. Pompás parfümjé is gyanus. Olga asztaláról lophatta.

Már felvázoltam a kompozíciót. Színes ablakfüggönyök mögött kereveten álmodozó, zöldes szemű nő... Az lesz a címe: lesben álló macska!

A hangomat közömbössé igyekszem tenni.

- Tulajdonképpen miért áll modellt, mikor nem szorul rá? - kérdezem.

Vállat von.

- Az embernek el kell valamivel töltenie a napját. És a művészek olyan kedves fiúk... Az ember mindig hall remek tréfákat...

- És a vőlegénye?

- Csak ritkán szabad. Többnyire délután...

- Lidia elárulta, hogy maga Hidvéghyéknél volt... Mondja, micsoda lány az az Olga?

Bözsi legyint:

- Bolond!

- Miért mondja ezt?

- Teli van az mindenféle hisztériával, ahogyan az apja is mondja. Egyszer rájön a muzsikálás és két napig fel sem áll a zongora mellől. Máskor a könyvdüh tör ki rajta és átolvassa az éjszakákat... Azután hirtelen szobrászathoz kezd és tele mázolja a gipsszel, meg agyaggal a szobáját... Nem fér a bőrébe. Túl jól megy a dolga. Azt hiszem, maga sem tudja, hogy mit akar!

- Nagyon szép lány. Ismerem látásból. Úgy hallottam, most vőlegénye is van.

A torkom elszorult. Megfordultam, mintha az ecseteket mosogatnám, hogy Bözsi ne vegye észre felindulásomat.

- Hát igen, van neki! - mondja Bözsi kelleetlenül. - Érzem, hogy gyűlöli és irigyli Olgát.

- Szeretik egymást? Rajta csípte őket sokszor, mikor csókolóztak?

Ilyen buta kérdésekkel gyötröm magamat. Bözsi nevet.

- De nagyon kíváncsi! Talán féltékeny?

- Én? Hiszen még nem is beszéltem vele. Csak láttam néhányszor. Mondja, hogyan lehet az, hogy ahol ilyen gyönyörű a házikisasszony, a szobalányt szöktetik meg?

Bözsi sértődötten ugrik fel.

- Sértegetni akar? Akkor mingyárt itt hagyom!

- Bocsánat, Bözsikém... dehogyan akarom megbántani. Csak kíváncsi vagyok, ki az a szerencsés kópé, akinek így elcsavarta a fejét? Bizonyára az idősebb korosztály. Hidvéghy papa valamelyik barátja, aki feljár bridzselni és maga, miközben mellé helyezte a feketekávé bizonyára egy kicsit meglegyintette a szoknyája szélével, egy kicsit talán a könyökével is hozzá ért... Azután apró flört az előszobában...

Bözsi huncutul nevet.

- No, nem éppen így történt!

- Hanem?...

- Ehhez semmi köze! Akar festeni, vagy nem?

- Persze, hogy akarok!... Tudja, mire gondolok? Milyen érdekes volna, ha ezt a képet éppen Hidvéghy Olga vásárolná meg és kép alakjában kerülne vissza oda, ahonnan elevenen megszökött...

Bözsi gúnyosan mosolyog.

- No, erről ne álmodozzon! Olga kisasszony aligha fogja megvenni ezt a képet!

*

Tegnap bezárták a kiállítást. Egyik képet sem vették meg. Minthogy nem volt pénzem hordárra, magam kaptam hónom alá a két képet és vittem hazafelé...

Jobbkezemben szorongattam a Zöld ruhás nőt. Becsületemre állítom, hogy a kép valami rejtélyes életre támadt. Meleget éreztem belőle áramlani. Különös hangulatokat oldott fel bennem ez a meleg, amely hasonlított a nagyzási hóborhoz. Volt benne némi boldog szédület is és fellengősség. Semmitsem tartottam lehetetlennek. És minden ok nélkül igen gazdagnak éreztem magamat. Nagyúrnak, aki ajándékozhat.

Igen, én most elmegyek a Lipót-körút 21. számú házba és Olgának adom a Zöld ruhás asszony című képet, amely megnyerte legmagasabb tetszését!

- Kisasszony, önnek tetszett a képem. Boldog vagyok, hogy önnek adhatom!

Nem, ezt mégsem tehetem. Nem állhatok eléje ilyen kopottan, rojtos nadrágban és foltos kabátban... Majd a házmesternek adom és megkérem, adja át Hidvéghy Olga kisasszonynak. Micsoda szemeket fog mereszteni Olga! Képzelem, mennyire fogja törni a fejét, hogy ki küldhette? Este Bánkynak fogja megköszönni. Őt fogja gyanúsítani.

Bekémleltem a kapun, hogy nem jön-e Olga véletlenül éppen lefelé a lépcsőn? Csak akkor mertem bemenni a házmesteri fülkébe. Áadtam a képet. A házmester kissé bámult, hogy miért dadogok? És szinte rohantam kifelé. A kapuban szinte beleütköztem Olgába, aki éppen akkor jött haza. Szemében csodálkozás villant. Szinte ész nélkül menekültem. Még a szomszéd uccában is futottam.

*

Néhány nap óta új foglalkozásom van. Árnyék lettem. Olga árnyéka.

Eladtam a szobrot, melyet három év előtt Velencében vásároltam néhány liráért és melyről kitünt, hogy egészen értékes kis műalkotás, Kaptam érte hatvan pengőt. Ez legalább két hétre biztosítja függetlenségemet. Bözsinek megmondtam, hogy a festés szünetel.

Már tudom, hogy Olga a nap melyik órájában merre szokott járni. Melyik a kedvenc cukrászdája, hány órakor bukkan fel a korzón, mikor megy a ligetbe, kik a kedvenc barátnői. Csak egészen messziről gyönyörködöm benne, de azért már többször váratlanul szembe került velem. Ilyenkor igyekszem közömbös arcot vágni, elfordítom a fejemet. Néha nevetnem kell, hogy neki sejtelve sincsen a kettőnk között fennálló bizalmas barátságról, hogy már ajándékot is kapott tőlem...

Bánky majdnem mindig ott sétál mellette, arcán örökös, szinte megmerevült mosoly. Olga szinte túl komolynak tűnik fel mellette. Minden idegszállammal érzem: nem szereti a vőlegényét!

Tegnap délelőtt Olga egyedül sétált ki a ligetbe. A Múcsarnok előtti napsugaras virágoskertben ült egy padra, de nem a magával hozott könyvet olvasta, hanem a szökőkútban gyönyörködött, amely gyémántokat szórt a magasba és a virágok szinte égtek tavaszi frissességükben a márványmedence körül. Én elővettem vázlatkönyvemet és a fák mögül kilesve próbáltam megfogni ezt a nagyszerű pillanatot, melyben a tavasz minden varázsa zengett...

Egy kéz nehezült vállamra:

- Szervusz Tibi, mit csinálsz?

Kádár volt, régi barátom. A vázlatkönyvembe nézett és röhögött.

- Jó kép, ezt a kis tyúkot jól megfogtad. De én inkább barátságot kötnék veled...

- Megőrültél! - kérdeztem felháborodva.

Kádár megrókönyödve néz rám.

- Ez egy úrilány! - mondtam erélyesen.

Kádár nyilván azt hiszi, hogy megőrültem.

- És ha úrilány? - mondja elképedve. - Akkor sem szentség! Most már azért is megismerkedem veled!

És mielőtt megakadályozhattam volna, elindult Olga felé. Bennem meghült a vér. A gazember Olgához lépett és megemelte kalapját. Nem hallottam, hogy micsoda banális szavakat mondott, csak Olga haragosan megvillanó szemét láttam. A szívem is megszűnt dobogni a rémülettől. Olga nem Kádárra nézett, hanem rám. Felém küldte a megvetését.

Felhördültem. Szinte eszemet veszítve rohantam Kádárhoz. Olga már tovább ment. Megfogtam és megráztam a gazembert.

- Leütlek te kutya!

Kádár dadog, szédül meglepetésében.

- Te őrült! - mondja rémulten.

Olga megfordult. Még látja, hogy milyen önkívületben rázom Kádárt. Mintha mosolygott volna...

III.

Délutánra újra magamhoz rendeltem Bözsit. Elhatároztam, hogy folytatom a megkezdett képet. Bözsi helyett azonban egy küldönc állított be levéllel:

Kedves Ternyeikém,

ma délután lehetetlen jönnöm. Az igazat nem írhatom meg, hogy mi akadályoz, a hazugságot pedig még nem találtam ki, de holnapra feltétlenül kielégítő és megnyugtató magyarázattal fogok szolgálni. Úgy-e, nem haragszik?

Viszontlátásig!

Bözsi

Haragosan dobtam félre a levelet. Éppen ma nagyszerűen tudtam volna dolgozni. Az ilyen kedvező hangulat nem tér mindig vissza.

Kedvtelenül indultam el csavarogni és taláломra róttam az uccákat. Lassankint besötétedett. Lámpák gyulladtak ki. A Bulyovszky ucca sarkán majdnem elgázolt egy autó. Még idejekorán félreugrottam. Az elegáns bérpalota előtt hirtelen lestopolt az autó. Csak egy villanás, amint egy fiatal pár surran ki belőle. De a szemem valósággal felissza ezt a képet...

Könyörtelen élességgel ismerem fel őket:

Bánky Jenő... és Bözsi!

Ott állok a ház előtt és úgy érzem, hogy valami rettenetes gyalázat történt velem. Engem csaltak meg, az én szégyenem ez a titkos találka. A düh forr bennem. Ime, ez az elegáns gavalárnak, a nagyszerű partinak a valódi fényképe. Ilyen ember mellett vagyok én lecsúszott, züllött senki...

A földszinten nagy zajjal gördül két ablak elé a vasredőny, a pántok között átszűrődik a felgyújtott fény. Bent az asztalon bizonyára tea és édességek. Bözsi legalább szakszerűen szolgálhatja ki kedvesét. A nyomorultak most egymás nyakába borulnak és megcsúfolják Olgát. Bánky úr nyájas szavakat duruzsol Bözsi fülébe, szenvedélyesen csókolja... azután megfésülködik, újra elegánsan megköti nyakkendőjét, visszaül autójába és kiadja a sofförnek a rendeletet: Lipót-körút 21!... A vacsoránál már előzékenyen és mosolyogva fog Olgának udvarolni, fölényesen és a biztos győzelem nyugalmaival. Fogamat csikorgatom dühömben. Ez a csirkefogó, aki így meggyalázza Olgát, engem aláz meg a fölényességével, engem, aki úgy imádom Olgát, hogy talán egy szót sem tudnék szólni zavaromban, ha véletlenül megszólítana.

Vér önti el agyamat. Fekete-vörös vérhullámokban tódulnak a gondolataim. Az őseMBER veszett haragja feszül ereimben. Berohanok a kapun. Az előszoba csengője brutálisan és élesen berreg ujjaim nyomása alatt. Senkisem jelentkezik. Most már öklömmel verem az ajtót. A szomszéd lakásokban kíváncsi cselédek kezdenek fülelni. Végre lépteket hallok. Bánky ingerült hangon kérdezi:

- Ki az? Mit akar?

- Nyisson ajtót, beszélnem kell önnel.

- Ha nem mondja meg, hogy kicsoda és micsoda, akkor hordja el magát.

- Én pedig ajánlom, ha nem akar botrányt, úgy máris bocsásson be!

Az ajtó üvegekémlőlyukán keresztül észrevehette, hogy a lépcsőházban már figyelik a botrányt. A házbeliiek tudják, hogy a földszint első szám legénylakás. Azt hiszik, a feleségét

éri tetten egy felszarvazott úr. Elszörnyedve és izgatottan sűgnak össze. Bánky érezte, hogy kelepcebe esett. Dühösen nyitott ajtót. Az előszobában álltunk szemben egymással, ott folyt le ez a drámai párbeszéd:

- Beszéljen! - mordult rám.

- Csak meg akartam állapítani, hogy ön a szeretőjével van együtt!

- Mi köze van ehhez?

- Engem az ön menyasszonya, Hidvéghy Olga kisasszony bízott meg, hogy figyeljem meg önt és nyomozzam ki bizalmas viszonyait.

Bánky iménti hetykesége egyszerre szétfoszlott. Hangja remegett, alig tudott megszólalni az izgalomtól:

- Ön magándetektív? - hebegte.

- Igen, az vagyok!

Ettől egészen elvesztette lélekjelenlétét. Könyörgő, szánalmas fickó lett.

- Kérem, uram, ne csináljon botrányt! Költségeinek dupláját fizetem meg, ha diszkrét marad. Egyébként is félreérti a helyzetet. Ez egy úgynevezett búcsútalálkozás...

- Ne erőlködjön, uram. Mindent tudok. Ön a menyasszonya volt szobalányával él együtt már hetek óta!

A nyomorult elsápadt.

- Ugyan kérem - próbálta a helyzetet menteni - ön is férfi, megértheti az ilyen jelentéktelen kalandot. Én szeretem a menyasszonyomat és senkinek sem érdeke, hogy ön botrányt pattantson ki... Ismétlem, nagyon hálás lennék, ha napirendre térnénk az egész ügy felett!

- Téved, uram. Engem nem lehet megvesztegetni. Ügyfelem megbízott, hogy amennyiben önt valóban tetten érem, úgy nevében kérjem meg, hogy többé ne tegye be lábát a lakásukba és Olga kisasszonyt ne is köszöntse többé!

Bánky homlokát kiverte a verejték.

- Lehetetlen! - hörögte, - ez szörnyű!

Szívem vad örömtől ujjongott. De rideg közönyt tettetve köszöntem:

- Ezt jegyezze meg kérem! Volt szerencsém!

Megfordultam és faképnél hagytam. Az uccán úgy kacagtam, mint egy őrült. Ezeknek a pásztoróráját alaposan elrontottam!

*

Otthon a házmesterem levelet nyújtott át.

- Inas hozta ma délután!

Női írás. Elegáns boríték. Sejtelmem sincsen, hogy ki küldhette. Még a kapu alatt elolvastam:

Mélyen tisztelt Művész úr!

Szíveskedjék értesíteni, hogy mikor kereshetem fel műtermében? Az arcképemet szeretném Önnel megfestetni.

*Kiváló tisztelettel:
Hidvéghy Olga.*

Köröttem minden táncol. Mintha az egész világ megrészegetett volna. Az egekig dob fel a boldogság. De azután kezdek lassankint kijózanodni.

Nem, ez lehetetlen. Olga sohasem jöhet fel hozzám. Ő persze azt hiszi, hogy rendes műtermem van. El sem tudja képzelni, hogy micsoda nyomorult padlásszobában tengődöm az ötödik emeleten, ahová gyalog kell felkapaszkodni, mert még lift sincsen az ötven év előtt épült rozoga bérházban. A bútorom: néhány szedett-vedett ócskaság, pokróccal lefödött vaságy, vasbádóg mosdóasztal... Isten őrizz, hogy ide jöjjön!

Talán, ha a barátaimtól koldulnék össze kölcsönbe néhány használható bútordarabot és szőnyeget? Ruhát is vehetnék kölcsön... Nem... nem... a csalás előbb-utóbb kiderülne. Irni fogok neki. Arra kérem, hogy a lakásán festhessem le. Hogy a portré akkor a legjobb és legfesztelenebb, ha a modellt megszokott környezetében helyezzük el.

Remegtem az izgalomtól. Úgy döntöttem, hogy majd másnap délelőtt írom meg a levelet. Nem szabad túl mohónak lennem. Ez nagyon szegényszagú és rossz benyomást tesz. És most nem is találnám meg a kellő szavakat. Nagyon is bennem él még a délután minden szenzációja... Úgy látszik, forduló előtt áll az életem. Valami történni fog. Minden idegszálammal érzem, hogy rendkívüli események küszöbén állok!

Az ócska tükröm elé állva bámulom magam. Sovány arcomat, kopott ruhámat. Feltámadhat még az ilyen ember? Szabad csodában hinnem?...

Egész éjszaka gondolkoztam ezen, de nem mertem válaszolni.

Az édesanyámra gondoltam és Juci hugomra... A drága két lélekre, akik ott élnek messze... a kis falusi birtokon és azt hiszik, hogy nekem jó dolgom van a fővárosban, keresett, divatos festő vagyok. Nekik sohasem merném bevallani kudarcomat és letörésemet! Drága jó anyám! Mennyit sírt, könnyögdött, hogy ne legyek művész. Ott van a kis földünk, menjek haza gazdálkodni! Ő is özvegy, a Juci még lány. Kellene férfi! De engem visszatartott valami ősi átok. Két éve nem voltam otthon. Csak leveleket küldünk egymásnak... Anyám azt kérdezte utolsó levelében, hogy nem gondolok-e nősülésre?

- Ha asszonyt akarsz, fiam - írta a nemes lélek, - gyere haza és válassz az itteni lányok közül. Mert én azt akarom, hogy egyszer, ha elfáradsz, mégis csak itthon pihenj meg... Fővárosi lány pedig sohasem érezné jól magát a mi kis falunkban!...

Mit szólna édesanyám Olgához? Tetszene neki? Oh, micsoda bizarr, ostoba álom!...

*

Reggel kábultan ébredtem. A pillantásom a festőállványomra esett, melyre még az este egy új vásznat feszítettem. Erre kellene Olga arcképét festenem.

És ahogyan szemben állok a fehér vászonnal, nagyszerű látomásom támadt. A vászon színekkel telik meg és megrendülve látom, hogy rajzolódik ki életem legnagyobb alkotása. Az a halhatatlan kép, amelynek megalkotásáért születtem, amely valamelyik múzeumban fogja örök időkre hirdetni Olga szépségét... Minden nagy festő megörökítette a Nőt, aki életének nagy, forró lángolása volt, aki új színeket varázsolt palettájára és a Szépség örök hirdetője lett a századok végtelenjében.

Ha most itt állna Olga és ebben a szinte eszméletlen ihletben kezdeném festeni! Csodálatos lenne a kép! Végre eleven életre támadna bennem minden eddig visszafojtott, alélten pihenő tehetségem. Oh, ha most kiszórhatnám lelkem brokátját, az érzéseim színes selymeit! Úgy fogadhatnám, mint egy királykisasszonyt!

Majdnem szétfeszít a bennem forró rengeteg hangulat és munkavágy.

Valamit tennem kell.

Még soha élelemben nem írtam verset. És most valami rejtélyes kényszer odaultet az asztalom elé. És kép helyett betűket rajzolok az előttem fekvő rajzpapírra:

*A láthatatlant akarom festeni!
Képedet, mely úgy röpiült ide,
Mint a Nap egyik letépett sugara!
És a fény, a láng szétterült a vásznon
S mialatt képpé formálta kezem,
A szívem hozzá himnuszt muzsikált!*

*Ki festette már le a szerelmet?
Ki tudja színét vágynak, szenvedélynek
És el nem csókolt álomcsókoknak?
Olgám, imádlak! Ha most festenélek,
Imádság lenne képem, s aki látná,
Térdet s fejet hajtana előtte
És áldozatul, mint egy ősz Istennek -
Felajánlaná kigyulladt szívét!*

Hangosan, szavalva olvasom fel a verset. A szavam remeg és tele van hívó fájdalommal. Madarak hívják így párjukat tavasszal az erdők mélyén. Olyan hevesen és nagyon kívánom, hogy jöjjön, hogy meg sem lepődnek, ha kinyilna az az ajtó és belépne...

Azután lassan elhamvad bennem ez a furcsa tűz. Józanodom és látom, hogyan szürkül, kopik, rongyolódik minden ismét körülöttem.

Már megint visszazuhantam a földre. A tekintetem Olga levelére esik. Válaszolnom kellene. De még mindig nem merek. Csupa félelem, gyávaság vagyok. Honnan tudja Olga a címemet, mért éppen velem akarja magát lefestetni? Nyilvánvaló, hogy sejtí: én küldtem neki a Zöld ruhás asszonyt és így akarja figyelmességemet viszonzni. Biztosan a kiállítás igazgatóságánál megmondták a címemet...

Vajjon Bánky írt-e Olgának? Vagy telefonált neki? Miféle mentséget dadoghatott?

Hangosan felnevettem. Remek komédia! Olgának fogalma sem lehetett, hogy miről beszél Bánky. Azután Bánky ráeszmél arra, hogy becsaptam! Isteni színjáték!

De most mégis válaszolni kellene a levélre... Nem... majd délután! Az ilyen életbe vágóan fontos dolgokat nem szabad elsietni. Most sétálni megyek. Egy kissé megtelítem magamat napfényel.

A korzó felé vettem utamat. Mostanában Olga minden délben ide jött. Egy hirdető oszlop mellé álltam és vártam. Szentek várhatták ilyen áhitattal látomásaikat. Sokáig álltam így. A korzó tarka, színes képe szinte egyetlen képpé mosódott össze kifáradt, élesen kutató szemem előtt. És ekkor egyszerre mellettem ment el s rám nézett. Olyan váratlan volt ez a találkozás, hogy teljesen elvesztettem hidegvéremet. Lekaptam a kalapomat és köszöntem. Olga abban a pillanatban megállt és mosolyogva mondta:

- Jó napot, Ternyei! Hiszen mi régi ismerősök vagyunk! Írtam magának tegnap!

A meglepetéstől szinte sóbálvánnyá változtam.

- Hogyan - hebegtem, - ön ismer, tudja hogy ki vagyok?

Édesen mosolyog.

- Hogyne, hiszen éppen elég gyakran találkoztunk. Sőt egyszer lovagiasan meg is védett. Figyelmes ajándékaról nem is szólván!...

Éreztem, milyen szánalmasan együgyű helyzetbe kerültem. Elpirultam.

- Most kinevet! - mondtam és majdnem elsüllyedtem zavaromban.

Elragadó kedvességgel siet a segítségemre.

- Ön úgy viselkedik, mint egy érzékenylelkű... valódi művész. És én éppen ezt találok rokon-szenvesnek.

Vannak szavak, melyek egyszerre titkos zsilipeket nyitnak lelkünkben és ékesszólóvá teszik a dadogót is.

- Kisasszony - mondtam és éreztem, hogyan nyílok ki a szavak forró zuhatagában, - nem tudok hazudni, hiszen úgyis tudja, hónapok óta járok maga után alázatosan és rajongva és mindazt, ami még bennem tiszta és érintetlen művészet, hit és rajongás, maga köré csoportosítottam. Én kisiklott, álmokat vesztett ember vagyok, aki már csak néhány illuziófoszlányt őrzök a szívemben. Ezeket a ragyogó aranszálakat aggattam magára... Sohasem fogom lefesteríteni! Megérti ezt? Nem szabad valóságot keresnem abban, ami számomra imádság és eltékozolt művészetem egyetlen szép vágyálma! Kérem, bocsássa meg, hogy mindezt most az első pillanatban elmondtam... de nekem ez a találkozás a csodát jelenti és nem tudtam volna közönyösséget színlelni, mikor ennyire meg vagyok rendülve!

Olga kezét nyujtotta. A hangja meghatottan csengett:

- Köszönöm, barátom!

Egy pillanatig, ajkamhoz szorítottam a kezét és nagy, tiszta, boldogság virágzott ki bennem...

Egy durva kéz ragadott meg hirtelen és dühös erővel taszított félre. A meglepetés első pillanatában csak ködökön keresztül láttam az eltorzult, ördögi arcot. Eltartott néhány másodpercig, amíg felismertem: Bánky Jenő.

- Pimasz! - hördül belőle a gyilkos harag, - hogy mert ide tolakodni?

Olga, aki nem sejtí, hogy milyen események előzték meg az orvtámadást, felsikolt.

- Az Isten szerelmére! Mi történt? Micsoda botrányt rendez a nyílt korzón?

Már akkor felocsudtam kábulatomból s teljes erővel arcul vágtam Bánkyt. Rettenetes, sorsot bosszúló pofon volt, évek igazságtalanságát toroltam meg vele. A nyomorult megtántorodott, kalapja leröpült, a monokli kiesett szeméből és darabokra tört. Felordított és rám vetette magát. Veszett dühvel vajtuk egymásba ujjainkat, A korzón óriási ribillió támadt. Ijedt és megbotráncozott emberek verődtek össze, a korzó törzsvendégei, akik mindenkit ismernek és néhány pillanat múlva már izzó szenzációként röppent fel a legújabb pikáns pletyka: Hidvéghy Olga vőlegénye összepofozkodott egy férfival, akivel a menyasszonya sétált. A véletlen folytán nekem is akadt egy ismerősöm a tömegben. Most már villámgyorsan adják tovább a hiteles adatot: Bánky féltékeny Ternyei festőművészre.

Rendőrk érkezik. Erélyes mozdulattal szétválaszt bennünket. Szánalmas látványt nyujtunk. Mindkettőnk orrán, száján folyik a vér... ingünk, nyakkendők ronggyá tépve. Hajunk gyalázatosan összekuszálva.

- Igazolják magukat!

Egy fényképező masina kattog. Egy élelmes fotóriporter megörökítette az épületes jelenetet és már rohan vele valamelyik szerkesztőségbe. A pillantásom Olgát keresi. Bocsánatot szeretnék kérni, mentséget dadogni. Úgy érzem, összedőlöt köröttem a világ. Az agyam zúg. Fel sem

tudom fogni a rémséget, ami hirtelen rám szakadt. Csak azt éreztem, hogy ami történt, rettenetesen érintheti Olgát.

A tömegben kíváncsi mozgás, kérdezősködés. Hallom, hogy valaki kérdezi:

- Hol van a nő?

Valaki azt válaszolja: Az előbb lógott meg egy autótakszin!

IV.

A délutáni lapok kövérre híztak a pompás csemegétől. Már a címlapokon harsogták a plakátbetűk: „Pofozkodás a korzón. Óriási botrány a Dunaparton!” És a kiszínezett riportokban pontos beszámoló: Bánky Jenő, az ismert bankár véres ökölharcot vívott Ternyei festővel. A nem mindennapi botrány központjában egy szőke pesti szépség, H. Olga áll. A fiatal hölgy az utóbbi időben feltűnő kedvességgel tüntette ki a festőművészt és a féltékeny vőlegény hasztalan tiltakozott ez ellen. Ma délelőtt Bánky a korzón ismét együtt látta menyasszonyát vetélytársával és ez annyira felizgatta, hogy Ternyeit tetteg bántalmazta, aki a nem várt támadást nyomban viszonzta. Munkatársunk fent járt a menyasszony lakásán, ahol azonban minden felvilágosítást megtagadtak. Úgy halljuk, hogy az ifjú hölgy édesatyjával hosszabb időre külföldre szándékozik utazni. Pénzügyi és kereskedelmi körökben az eset rendkívüli feltűnést keltett, mert szereplői ismert tagjai a pesti előkelő társaságoknak.

Ha száz esztendőn keresztül csupa remekművel ejtettem volna ámulatba a világot, nem írtak volna rólam annyit az ujságok, mint ennek a szörnyű esetnek kapcsán s nem emlegették volna olyan sűrűn a nevemet. A riporterek egymást igyekeztek felülmúlni rám vonatkozó, ujjukból szopott adatokkal, amelyeknek egyetlen célja az volt, hogy személyemet minél érdekesebbé tegyék. Regényes részleteket írtak külföldi tanulmányútjaimról, kivételes tehetségemről és ravasz célzásokat tettek szerelmi kalandjaimra, a milliomos kisasszonyhoz fűződő gyengéd barátságomra, aki - mint mondják - gyakran fordult meg műtermemben, ahol rajzórákat vett.

Az én csendes, szűzi, hófehér szerelmem most ott feküdt kiterítve az aszfalton, mindenki taposhat rajta, bemocskolhatja. És oda sem mehetek Olgához, nem kérhetek tőle bocsánatot, nem halhatok meg lábai előtt, nem moshatom le róla véremmel a ráfecskendezett sarat, hogy legalább megrendítő tragédiává változtassam ezt a gyűlöletes, silány komédiát. Tehetetlenül fekszem elnyűtt pamlagomon, az utcáról felhangzik a rikkancsok üvöltése: az én halotti dalom, fiatalságom, szerelmem temetése!

Türelmetlen idegességgel zörgetnek ajtómon. Fásult vagyok. Annyi erőm sincsen, hogy megmozduljak. De most még erőszakosabban, sürgetőbben kopognak és egy hang szinte durván kiáltja:

- Nyissa már ki, kérem!

Férfihang. Talán detektív. Még szenvedni sem hagynak békében. Betörnek a fájdalom magányosságába. Belerikoltanak a sírás szent harmoniáiba. Felállok és ajtót nyitok. A küszöbön feldúlt, rendetlen öltözetű úr. Magára kapkodott mellénye begombolatlan, nyakkendője félrecsúszott, egész testében remeg. Első pillantásra meg sem ismerem. Csak mikor bemutatkozik, rezzenek fel ijedten:

- Hidvéghy vagyok!

Mielőtt még magamhoz térhetnék dermedt meglepetésemből már szinte hadarva mondja:

- Uram, beszéljen, mi történt voltaképpen? Mióta ismeri a lányomat? Miért tett szerencsétlenné bennünket?

Körülnéz, szeme riadtan fedezi fel a padlásszoba nyomorúságát, melytől még nagyobbra nő a kétségbeesése. Egy székre roskad, az arcát tenyerébe temeti.

- Rettenetes! - nyögi és ezt megismétli néhányszor.

Azután egyszerre indulatosan ugrik fel:

- Ön nem tudja, hogy mit tett velünk! Bánky bankháza és az én vállalatom között a legszorosabb üzleti kapcsolat áll fenn, amelyet semmi szín alatt sem szabad megzavarni. És ez az eset... most mindent felboríthat! Mit akar a lányomtól? Mit remél? Megőrült ön? Azt hiszi, hogy valaha is megengedném, hogy az ön felesége legyen? Inkább a halál! Érti? Inkább őt is, magamat is megölném!

A szeme vad gyűlölettel lobog. Végre szóhoz juthatok.

- Uram - mondom nyugalmat erőltetve, - becsületszavamra jelentem ki, hogy a lányával ma délelőtt beszéltem először életemben!

Szinte megkövülten, óriási csodálkozással néz rám.

- De hát akkor mit akart magától Bánky?

- Hát megmondom önnek. Nem árt, ha megtudja, hogy ki az a hitvány alak, akihez ennyi lelkesedéssel akarja feleségül adni a leányát. Ez a nyomorult fráter azért gyűlöl engem, mert ismerem aljas titkát. Tetten értem, mikor az önök volt szobalányával, Bözsivel szeretkezett. És most így akart elnémítani, hogy ne leplezzem le menyasszonya előtt!

Hidvéghy sápadtan meredt rám.

- Mondja - kérdezte izgatottan, - szólt ön már erről a lányomnak?

- Nem szóltam!

Hidvéghy megkönnyebbülten sóhajtott fel:

- Hála az égnek! Meg kell ígérnie, hogy továbbra is hallgatni fog. Három ember boldogsága függ ettől. Végtelenül hálás leszek, ha ezt megígéri!

Szeme ismét körülfutott a szobámon, mintha újra meg akarná magát nyugtatni, hogy csakugyan pénztelen koldussal tárgyal. Felforrt a vérem, kezem ökölbe szorult.

- Hogy mer így beszélni velem? Minek néz engem? Pénzre van szüksége és eladja egy csirkefogónak a lányát, nekem pedig pénzt kínál a diszkrécióért, hogy azután abban a hitben távozzon innen, hogy ön a korrekt apa és gentleman, én pedig a lepénzelt gazember vagyok. Hát téved, uram, rossz helyre intézte kérelmét!

Gyáva meghunyászkodással sietett visszavonulni.

- Kérem, ne haragudjon - dadogta - nem akartam önt megsérteni. Félreért...

- Nézze, uram, beszéljünk nyíltan. Szeretem a lányát, akár tetszik ez önnek, akár nem. És csak a lánya érdeke szent előttem, önnel nem törődöm. Gyűlölöm önt aljas cinkosával együtt s ezt nyugodtan szemébe mondom ebben a rongyos, penészszagú padlásszobában, mert úgy látszik, hogy a szegénység néha sokkal nagyobb függetlenséget ad, mint a pénz!

- Nincs igaza, fiatalember! Ön a látszat után felületesen ítél. Olga szereti Bánkyt... Istenem, mondjuk, hogy Bánkynak csakugyan volt szeretője. Fiatalember, ha megnősül, kitűnő férj lehet azért belőle. Ha ön csakugyan szívén hordja lányom sorsát, úgy az egyetlen helyes dolog, ha nem áll az útjába... Holnap reggel néhány hétre külföldre utazom vele, amíg ennek a kínos ügynek a hullámai elsímulnak... És önnek, meg Bánkynak addig mindent el kell rendezniük... ne felejtse, kérem, egy úrilány becsületéről van szó!

Végtelen útálat fog el a képmutató fráter szemforgató beszédének hallatára. Szinte gorbombán szakítom félbe:

- Felesleges oktatnia, uram. Kettőnk közül alighanem én viselem inkább szívemen a lánya ügyét. Nyugodtan távozhat. Tőlem nem kell féltenie...

Zavartan gyüri ujjai között puha kalapját és a küszöbről még visszaszól:

- Bízom abban, hogy nem csinál semmiféle örülséget! Higyje el, nekem is nagyon kellemetlen volna, ha ön ellen esetleg rendőri segítséget kellene kérnem!

Megvetően mérem végig. Ostoba fráter. Így akar megfélemlíteni! Szívemben mélységes szálnalmat érzek. Most nyílnak ki szemeim s ijedten döbbenek rá: ilyen pokolban él Olga? Most hozzá kellene rohannom és elragadni, elvinni... messzire... nagyon messzire! Emlékemben virágos rétek színfoltjai bontakoznak ki, édes, illatos levegőt szívok és harangszót kongat felém az alkonyi szellő. Falun vagyok, akácós erdőben. Hogyan élhettem eddig a városban? Most rémül fel bennem az iszonyat: el innen! Vissza, a falura! A tisztaságba!

Két úr nyitja rám az ajtót:

- Ternyei Tibor festőművészhez van szerencsénk?

- Én vagyok!

- Bánky Jenő úr megbízásából jöttünk. A felünk lovagias elégtételt kér a ma délelőtti történetekért. Szíveskedjék megnevezni segédeit!

Hja persze! Én bizony erre nem is gondoltam. Hiába, nem vagyok kifogástalan gavallér. Még hálával kell gondolnom Bánkyra, amiért legalább ő nem felejtette el, hogy mivel tartozunk a becsületnek. A segédeim? Hogyne, azonnal megnevezem őket!

És bemondtam két festő kollégám címét.

A két úr udvariasan köszönt és távozott.

Tehát párbajozni fogok. Kard? Pisztoly? Mindegy. De a kutyafáját, ha már így van, nem babra megy majd a dolog. Én vagyok a sértett fél, engem illet a fegyverválasztás joga. Gondom lesz rá, hogy ne legyen móka a találkozásunk. Ha esze van a golyónak, vagy a kard hegyének, én fogok átsétálni a másvilágra. Ha meggondolom, a középkor óta nem élt hozzám hasonló lovag, aki ilyen könnyedén halt volna meg egy kézcsókért. Olga holnap utazik. Lehet, hogy én is utazom, csak éppen egy kicsit messzebbre... Illenék is elbúcsúznunk... Ha megengedi, nyomban megírom a levelet.

Olga, a halálba indulók nagyon bátrak, azért merem én is most már ilyen egyszerűen a nevén szólítani. Visszatekintek a Nagy Ismeretlen küszöbéről, az életet nézem, amelyet elhagyok és meg akarom köszönni a benne csillogó egyetlen fényességet, amelyet maga lopott bele. Nem fogunk többé találkozni és talán jobb is így. Megadatott nekem, ami keveseknek, láthattam a tökéletest, de egyben elérhetetlent. Az én lelkem most tele van zengő világossággal és a szememből tiszta, gyémánt csillogással hullnak a meghatottság könnyei. Ha így kerülnék az Úr elé, szívéhez szorítana és megbocsájtaná vétkeimet, Szeretném azt mondani, hogy legyen boldog! De nekem már kívánnom sem szabad semmit. Ami ezután következik, új fejezet, amelyhez nekem nem lehet közöm... Én csak a keze fölé hajolhatok gondolatban és azt mondhatom: köszönöm! Köszönöm, hogy célt és értelmet adott az utolsó pillanatban egy zátonyra futott életnek és ezzel megváltotta a kárhozattól. Isten vele! Ternyei.

V.

Félórával előbb volt nálam a két segéd és közölte velem, hogy holnap reggel lesz a párbaj. Pisztoly és utána kard. Kétszeri golyóváltás, azután nehéz lovassági kardok, fél bandázssal, harcképtelenségig. A fiúk rémületnek vélik sápadt hallgatásomat és kedélyesen a vállamra ütnek:

- Legjobb lenne átlumpolni az éjszakát! Egy kicsit berugunk.. Ah, nem kell mellre szívni a dolgot. A statisztika szerint a legkevesebb párbaj végződik komoly sebesüléssel...

Azt hazudom nekik, hogy nem megyek, mert egy kis nőt várok. Röhögve ütnek hátba.

- Remek fickó vagy! Ez aztán hidegvér! De igazad van! Ez mindenesetre a legkellemesebb izgalomlevezető.

Még a lépcsőről is hallom nevetésüket.

Most nagyon jól esik a magány. A szemem gépiesen siklik végig a falraakasztott régi képeimen és vázlatokon. Egy élet munkája. Még kellene dolgoznom. Sok mondanivalóm lenne. Itt a megkezdett kép, amelyhez Böske ült modellt. Egészen jól indult. No, ezt sem fogom sohasem befejezni!

Hideg rémülettel döbben belém: anyámhoz és húgomhoz kellene búcsúlevelet írnom. Ki fogja nekik megmondani, hogy meghaltam? És mit írhatnék nekik, ami magyarázatul szolgálhatna? El fogják átkozni Olgát!... Most már tudom, ez lesz az utolsó kérésem: ne gyűlöljétek Olgát! Anyám, ezt nem érted, de összetett kézzel kérlek a sír szélén: szeresd ezt a lányt!

Drága, jó anyám! Hogy féltett mindig a várostól, a rossz lányoktól. Látod, édesanyám, mégsem a rossz lányok lettek a végzetem, hanem ez az egy tiszta és szent, aki elém került!

Ez az éjszaka mindenesetre még az enyém. Odakint már felgyulladnak a lámpák, álmos cigányok és jazz muzsikusok nyújtóznak ágyaikban, felkelnek és indulnak a lokálokba, kávéházakba, vendéglőkbe. Hány helyen szólhat Pesten éjszakánként a zene? Hány helyen táncolnak, isznak, duhajkodnak, szeretnek?

Látom az éjszaka zürzavaros, csillogó kavargását, estélyiruhás nőket, mint egy döbbenetes látomás bontakozik ki minden előttem és ebből az örvénylő forgatagból kilép egy nő. Mindenkinél szebb, mindenkinél sugárzóbb, elindul és erre tart, ide jön, ebbe az uccába...

Olga!

A vízió olyan eleven, hogy felugrom a kerevetről és szívdobogva állok az ajtóra meredve. Már a lépteit is hallom. A falépcső könnyen megcsikordul... Egy pillanatra megállt, elfulladt lélegzettel. Pontosan érzem, mikor az ajtóm elé ér. Heves mozdulattal tépem fel az ajtót. A küszöbön ott áll Olga.

Nem is csodálkozom. Tudtam, megéreztem. Az én rettenetes akaratom hozta ide. Két szemé ijedten és meghatottan néz rám, az arca lángol.

- Olga! - kiáltottam elragadtatva és felujjongva. - Tudtam, hogy jön... Látja, ajtót nyitottam, mielőtt kopoghatott volna. Megéreztem, hogy itt van már. Vártam.

Melegen nyújtja felém két kezét:

- Kedves, drága jó barátom!

Az ilyesmire nem lehet visszaemlékezni. Szavak hullottak... vallomások... két ember boldog, lázas találkozása. Az életünkről gyónunk... Ő is elmondja álmait, lázadozásait és én az izgalomtól rekedten kérdezem:

- És a szíve? A szíve?

Csendesen lehajtja fejét.

- Nem vagyok boldog. De hiszen maga ezt ugyis tudja! Nem szeretem Bánkyt!

- Kérem, ne beszéljen most erről...

Lassankint csordulnak ki a fájdalmas titkok. Sohasem értette meg az édesatyja, akinek egyetlen bálványa a pénz!

- Szeretem apát, aki olyan, mint egy gyerek. Belehalna, ha ellenkeznék vele. Neki szent meggyőződése, hogy külön, légvárat építő, fellengős teremtés vagyok. Kétségbeejti a gondolat, hogy nem imádom a pénzt. Görcsösen ragaszkodik Bánkyhoz, aki ma a tőzsde legszerencsésebb kezű játékos. Nincs erőm ellenkezni... Ezt meg kellett mondanom magának. És azt is, hogy a legjobb, legértékesebb barátomnak érzem. Nem kell beszélnie. Hiszen mi már annyit beszéltünk egymással anélkül, hogy kimondtuk volna a szavakat. Láttam magát, ahogyan hozzám szegődött magányos sétáimon... és a kép, amely ott lóg a szobámban, mindent elmondott. Köszönöm, hogy szeret...

A szavai királyi palástot borítottak a vállamra, ragyogó fényt gyujtottak a műtermemben és én, Ternyei Tibor, a megcsúfolt, megtaposott rongyember, lebujok cimborája, kezemben tartottam a kezét és az ujjai megvonaglottak tenyeremben.

Tizenkét kép függött a műtermem falán. Felugrottam és egy pap szent őrjöngésével akasztottam le őket és oda raktam valamennyit Olga lába elé:

- A magáé! Minden képemet magának adom! Minden, amit alkottam, ezért az egyetlen pillanatért készült. És most mindenért kárpótolva vagyok, ez a legnagyobb, legfenségesebb siker!

Könny csillog szemében. A keze szeliden végigsiklik a hajamon.

- Ha itt maradna! Ha mindig együtt maradhatnánk! - suttogom.

Végtelen szomorúsággal néz rám.

- Ha itt maradhatnék! - lehelet, mintha visszhangja volna sóhajtásomnak.

És szeliden, szinte könyörögve védekezik, mikor egy önfeledt mozdulattal magamhoz ölelem:

- Ne bántson... Maradjon minden így. Szép, tiszta, gyönyörű emléknek.

Kezére záporozom csókjaimat és feljajdulok:

- Én meghalok, Olga! Meghalok!

Rámnéz csodálkozó szemmel, a keze átfonja nyakamat.

- Nem halhatsz meg! Most kezdődik csak az élet! A nagy, virágzó, boldog élet!

Válaszolni akarok, az ajkam némán mozog. Egészen közel hajol hozzám, a szavai szinte égetnek.

- Ez a perc sokkal közelebb hozott bennünket egymáshoz, mint gondolod. Bíznod kell bennem. Vissza fogok térni. Várj türelemmel... Eljön a nap, talán hamarabb, mint gondolod, amikor majd újra jelentkezem!

- De ha én akkor már nem leszek? Ha nem élek? - sikoltottam fájdalmasan.

Szemében új csodálkozás.

- De miért ne élnél? - mondja makacsul.

Olgára nézek és egyszerre visszatér minden reményem. A mellemet szinte szétfeszíti a felzengő életvágy. Milyen örült vagyok. Hogy is gondolhatok a halálra? Hiszen előttem áll minden mámoros szépségében az Élet!

Forró hullám önt el, a vérem friss, vidám ritmusban kering, a keserűség és fanyar fásultság mögül váratlanul csilingelnek ki az öröm szavai. Oh, hiszen annyi belém dermedt érzés várt feltámadásra! Kényeztető, édes, szerelmes szavakat hullattam rá és az ajkam ájult bátorsággal tapadt az övéhez...

Már egészen sötét volt a műteremben. Olga felriadt.

- Búcsúznunk kell, Tibor!

És a küszöbön még egyszer megöleltük egymást.

- A viszontlátásra!

Ujra hallom könnyű lépteit, amint lefelé surran a lépcsőn. Kipp-kopp... kipp-kopp! A számon még ott ég a csókja... Vad öröm viharzik fel bennem és mint az örült, ordítom:

- Élni akarok!

Odakint már leszállt az éjszaka.

VI.

Az orvos mosolyogva állt előttem s magyarázgatta:

- Szerencsés eset, kedves művész uram! Néhány milliméternyi eltolódás és bizony átfúrta volna a szívért. No, így nincs semmi baj! Most már egészen biztosan megusza a dolgot!

Zavarosan, kuszán keringtek bennem az emlékek. Fáj a fejem. Egyetlen határozott érzésem van: éhes vagyok!

A főorvos nevet.

- Éhes? Nem csodálom. Tudja, mióta alszik egyfolytában? Harmadik napja! Egy kissé erőszakosan kellett visszarángatnunk az életbe. Remélem, nem haragszik?

- Félek, orvos úr, hogy igen! Ha ez a fenséges, nagy nyugalom a halál küszöbe, akkor nekem kár volt feltámadnom... Nekem most nagyon rossz dolgom lesz!

- Ugyan kérem, hogy mondhat ilyent? Fiatal ember léte, aki szép nő miatt párbajozik! Az ujságok úgy magasztalják önt, mint egy újkori Grál lovagot... Eszményi szerelemről, művészi rajongásról írnak! Tudja, hány szerelmes levelet kapott, amióta itt fekszik? Legalább ötszázat! Két kosarat tele raktunk vele. Ön divatba jött, fiatalember...

- Kérem, hol vagyok én most tulajdonképpen? Melyik kórházban?

- Kórházban? Nézzen körül, kérem. Ez a főváros legelőkelőbb szanatóriuma. Dr. Árkay sebészprofesszor magánintézete. A professzor úr személyesen vette ki magából a golyót...

- De, kérem... hogyan lehetséges ez?...

- A Rókusból hozták ide mingyárt a beszállítás után... Egy ismeretlen Mecénás nagy összeget helyezett pénztárunknál letétbe az ön javára.

- Ki volt az az ember?

- Fogalmunk sincsen. Ne törődjön vele. Majd kiderül előbb-utóbb. Az a fontos, hogy a legjobb kezekbe került és fel fog épülni!

- Nem ez a legfontosabb, főorvos úr!

Az orvos megint mosolyog.

- Hagyjuk az érzelmeskedést, barátom. Ön egyelőre még éppen eléggé súlyos beteg, érthető, ha fokozottan ingerlékeny és meghatott. Ajánlom, ne tépelődjön semmin. Ha megreggelizett, próbáljon újra aludni...

Kedvesen búcsút intett és kiment a szobából. Az ápolónő már hozta a tejet és kétszersültet...

Mozdulásra képtelenül fekszem. Titkok világosodnak meg körülöttem. Egészen bizonyos: Olga küldte a pénzt. Ő vitetett a szanatóriumba!

Gyermekkorom óta nem voltam beteg. Akkor az anyám állt az ágyam mellett és leste a lélegzétvételemet. Minden kívánságomat, szeszélyemet teljesítették. Olyan jó volt betegnek lenni!...

És most Olga állt láthatatlanul az ágyam mellett. Ezek a többiek mind csak az ő akaratának a végrehajtói. Ő küldte a tejet, az édességeket... az orvost, aki visszahívott az életbe.

Olga nem akarta, hogy meghaljak!

Most nem érzem a kínzó, éles fájdalmat, amely az előbb még élesen hasított megkínzott mellembe. Részeg öröm kábít el. Olga azt akarja, hogy éljek! Szeret! Meg akar tartani! Vissza fog térni hozzám...

Az ápolónő hatalmas virágkosárral jött vissza a folyosóról. Primadonnák kapnak ilyeneket, amikor premierjük van. Ez is névtelenül érkezett. Magam mellé állítom az ágy fejéhez és lehuny szemmel szívom a virágok illatát. Olga üzenete...

- A leveleket! - sürgetem izgatottan.

Óriási halom levelezőlap, levél...

Egymásután tépem fel valamennyit. Csak az aláírást keresem... Egy nevet.

Az ápolónőm nyilván azt hiszi, hogy megbolondultam, mert nem engedem egyetlen levél felolvasását sem. Senki sem érdekel. Csak... ő!...

De ez a levél nem érkezett meg!

Hisztérikus nők rajongása, ömlengő áradozása! Útálatos és megszegyenítő.

Sírni szeretnék. Miért nem ír? Miért nem szól hozzám lágy, símogató szavakat? Az előbbi felgyulladásomat szinte határtalan kétségbeesés váltja fel. Mi lesz most már velem? Én már nem térhetek vissza előbbi életembe. Nem tudok többé fény és szeretet nélkül élni!...

És lassan kibontakozik bennem a felismerés: számomra már csak egyetlen megoldás lehetséges. Vissza kell térnem a falura! Majd alázatosan és csendesen bekopogok az édesanyámhoz. Itt vagyok, anyám, megjöttem... Réműlt szemedből látom, hogy már tudod az igazságot: igen, hazudtam neked! Nincs fényes műtermem, nem megy jól a dolgom, nem ölelt szívére a város. De azért még sem jártam ott hiába!

Megismertem és megszerettem valakit... egy lányt és ez a szerelem elégetett bennem mindent, ami elaljasult és gonosz volt. Nem hagyott meg bennem semmit, csak egy különös szomorúságot. Fehér szomorúságot, anyám, amilyent csak a tisztalelkű emberek ismerhetnek. Így jöttem vissza hozzád, anyám, megtisztultan és a símogató kezedet keresve. Azt akarom, hogy meséket mondj nekem, anyám. Mikor kicsiny voltam, olyan sok csodát meséltél és én tátott szájjal, dobogó szívvel hallgattam... Mesélj a tündérlányról, aki elfutott... eltűnt és egy szerelmes, bolond csavargó elhatározta, hogy felkutatja. És mondd azt, hogy ez a nevelés, züllött fickó csakugyan megtalálta és feleségül vette a tündérkisasszonyt. Erről kell mesélned, anyám és én úgy fogom hallgatni szavaidat, mint az imádságot!

VII.

Falu!...

Milyen jó, hogy nem kérdeztek tőlem semmit.

Az anyám szeme könnybe lábadt, mikor a karjába szorított, nem szóltam semmit és mindent tudott és már vigasztalt is, ahogyan reszkető kezével símogatta sápadt arcomat:

- Ne törődj semmivel, fiam... mindegy, hogy mi történt! Csakhogy itthon vagy! Csakhogy megjöttél!

Juci hugom táncolva karolt belém, ezer gyengéd kérdéssel ostromolt. Mi a kedvenc süteményem? Melyik pecsenyére volna gusztusom? Szeretné bemutatni, hogy milyen kitűnő gazdasszony lett belőle. Aztán fülembé súgja a nagy titkot: menyasszony! Fiatal, háromszázholdas gazda kérte meg a kezét! Imádják egymást!

És azt kérdezi, hogy én voltam-e már szerelmes?

Torkomat szorítja a feltörni készülő sírás. Azután megcsókolom és azt mondom:

- Légy boldog, Jucikám és csak szeresd a vőlegényedet! Szeretni a legszebb dolog a világon.

Dél felé eljött a vőlegény is. Napbarnított arcú, derék szál legény. Tárkány Andris. Szép bukétába kötött virágokat hozott. Megcsókolták egymást szerelmesen, a szemük nevet a boldogságtól. Juci tréfásan fenyegeti meg Andrist, mert egész éjszaka cigánnyal huzatta az ablaka alatt. Azután ő is átad valami ajándékot. Hímzett nyakkendő, ha jól látom. Nem cserélnének ezek a kis királlyal sem!

Én meg csak nézem őket, egyre növekvő ámulattal. Milyen végtelenül egyszerű mindez! És én hogyan vergődtem, fuldokoltam a város ezer hinárja közepette...

Édesanyám frissen szedett körtét rak elénk.

- Ezt a Tibor-fáról szedtem! - mondja.

- Tibor-fa? - kérdem csodálkozva.

- Hát nem emlékszel? A tizedik születésnapodon ültettük, a nevedről kereszteltük el. Ez hozza a legízesebb gyümölcsöket. És ebből idegen nem kap soha!

Oh drága, becsületes, szent emberek! Úgy lézengek közöttük, mint egy borzas kutya. Mosolygok én is, de a gondolataim távol járnak. Édesanyám észreveszi és megkérdezi:

- Mire gondolsz, fiacskám?

- Semmire... igazán semmire! Még bennem zúg a város lármája, ettől vagyok ideges és szórakozott.

- Nem vagy őszinte hozzám. Valami nagy titkod, szomorúságod lehet. Nézz a szemembe, fiam!

Lassan felemelem a fejemet, édesanyám aggódva, hosszan néz rám. Azután csendesen kérdezi:

- Nagyon szereted azt a lányt?

Torkomig dobol fel a szívem. Könny önti el a két szememet és odahullok az anyám mellére, mint kiskoromban.

- Anyám... édesanyám! - zokogom. És érzem, hogy az ő könnye is rám harmatozik.

Igy ülünk mélységes megindulással néhány percig szótlanul egymás mellett.

És akkor azt mondja az édesanyám különös, meleg hangon, amelynek édessége megsímogatja a szívemet:

- Majd imádkozom, hogy boldogok legyetek!

Most kibuggyan belőlem a szó. Lázasan, lihegve gyónom a titkomat:

- Köszönöm, anyám! Te megérezted, hogy ő az egyetlen, aki rajtad kívül jó volt hozzám. Ő is boldogtalan... akárcsak én... Nagyon gazdagok, de az ő lelkét nem fertőzte meg az arany. A leggyengédebb, legnemesebb lélek...

Erre is szeliden bólogat:

- Bizonyára így van, ha te mondod!

Hangja mögül titkos gond fátyolozódik.

- Ritka kincs az ilyen lány nagyvárosban! Örülök, hogy rátaláltál. Most persze el fog vinni tőlem! Ez az anyák sorsa.

- Nem, édes anyám. Ide fog hozni. Mert én nem megyek többé el innen. Közöttetek fogok élni. Itt fogok festeni, kertészkedni, földet művelni.

Anyám arcán leirhatatlan boldogság ragyog.

- Most már igazán elhiszem, hogy megtaláltad az igazit. Az én szívem is ezt súgja. Menj érte mielőbb és hozd ide.

Elhozzam! Az álmkép brutálisan oszlik szét. Megalázva, kétségbeesetten kezdek józanodni.

- Bolondokat beszéltem anyám. A napsugár, a virágok... a te jóságod ringattak tündérálomba. Én azt a lányt sohasem érhetem el. Nem mehetek érte, talán látni sem fogom többé!

Ijedten néz rám:

- Nem szabad így beszélned, fiam! Imádkozz! A kishitűek mindent elveszítenek, de a hívőket, akik igaz ügyet akarnak, azokat megsegíti az Úr!

Csüggedten intek tagadást:

- Különös harc ez, anyám. Ketten küzdünk a lányért. Én a sátánnal állok harcban és ő győzni fog. Ne kérdezzon részleteket... Nem tudok róla beszélni. Talán majd máskor, ha már nem fog ennyire fájni minden emlékezés.

Könny önti el a szemem, hiába szeretnék mosolyt erőltetni. Felugrom és elszaladok. Nem akarom, hogy az anyám sírni lásson.

A kert végében a hógom áll, vőlegényével átölelkezve. Andris egyszerre hallgatást int és ki-felé mutat:

- Ott megy, ni! Nézze, milyen csudaszép!

A hógom tréfásan cibálja meg a fülét.

- Még utóbb beleszeret!...

Andris nevet.

- Nem gyün az hozzám. Álomkisasszony az, aki bizonyára a királyfit várja!

Később megkérdezem tőlük, hogy kit néztek?

- Egy furcsa lány lakik itt! - magyarázza a húgom. - Nem régen költözött a grófi kastélyba. Most nyáron vették meg az öreg gróftól árverésen. Most azután beköltözött. Senki sem tudja, mifajta, honnan jött, de úgy látszik, még a grófnál is előkelőbb személyiség lehet, mert olyan magasan hordja az orrát, hogy közönséges emberfiára rá sem néz. Mindig egyedül jár... A nép elnevezte alvajáró kisasszonynak, mert úgy járkál, mint a holdkóros...

Vidáman felkacag, piros ajka mögül kivillannak fehér fogai. Kezével legyint:

- Szegény bolond lány! Nem irígylem! Nem sok öröme lehet a pénzéből!

VIII.

A testem már egészen meggyógyult. Nagy sétákat teszek, mintha kutatnék, keresnék valamit az ismerős tájakon, ahol mint boldog gyermek szövögettem fantasztikus álmokat. De jó volna újra feltámasztani a régi hitet, a csodákban való vak bizakodást!

Néha eszembe jut, hogy dolgozni is kellene. Csábítanak a friss színek, a barnára sült legények, a délcegen járó parasztlányok, hogy nyúljak az ecset után. De ezek az apró fellobbanások hamar kihűnynak.

Képtelen vagyok dolgozni.

Nincs semminek célja és értelme. Kinek dolgozzam? Mit akarok az élettől? Minek nekem siker?

Csak fekszem a réten és nézem a felhőket, az eget, a hajladozó faágakat és hallgatom az erdő felől kiáltozó kakukot, a harkály kopogását, a csizek csipogását, a pásztorgyerekek kurjongatását. Mindennek hangja van. A patak végtelen ritmusokat muzsikál, bogarak zümmögnek, donganak... millió hangja van a végtelenségnek, de hozzám egyik sem beszél. Mintha minden számkivetett volna. Sehová nem tartozom... Én most éppen ilyen idegen lennék az óceán közepén vagy Páris tomboló életsodrában...

Mert én csak egyetlen hang muzsikájára várok szüntelenül, egyetlen kéz símogatását sóvárgom kétségbeesetten... Csak ez válthatna meg és támaszthatna fel új életre.

Olga!...

Merre járhat? A pesti lakásomon meghagytam a címemet. Kétszer írtam a házmesternek és megkérdeztem: nem kerestek? A válasz lesújtóan rövid és könyörtelen: senkisémet kereste a nagyságos urat!

Nem érdeklődik utánam. Elfelejtett. Vajjon visszatért már Budapestre? Egészen bizonyos. És kibékült Bánkyval...

Irnom kellene neki. De mit írhatnék, ami nem gyámoltalan vergődés?

Minden leírt szó szájalmas dadogás.

Találkoznunk kell!

Szinte robbanó erővel viharzik fel bennem az elhatározás. Egy napig sem tespedek itt tovább. Visszautazom Pestre. És ha kell, ököllel, foggal, a tíz körmömmel harcolom ki magamnak Olgát. Nem nyugszom meg a válásba. Nem adom oda Bánkynak!

Vad rémület lesz rajtam úrrá. Talán máris elkéstem. Hogy is lehettem ilyen asszonyosan gyáva és érzelmes. Miért álltam félre? Olga szemembe mondta, hogy szeret. És én mégis elhagytam.

Én vagyok felelős mindazért, ami történt!

Öklömmel verem a fejemet. Ostobaságom mérhetetlen nagyra nő magam előtt. Mi történhetett velem, hogy csak most eszmélek fel?

Legszívesebben telefonon hívnám fel azonnal. De miért is ne tenném? A postán van telefon. Interurbánt kérek.

Mint az örült rohanok vissza a faluba, valósággal betörök a postahivatalba.

- Sürgős beszélgetést kérek Budapesttel!...

A postamesternő csodálkozva néz rám. Szokatlan kérelem, nem érti, hogy mi rejlik mögötte. Itt semmi sem sürgős. Látja dúlt arcomat, vállat von és hívja Budapestet.

Öt perc múlva jelentkezik Hidvéghyék lakása. A házvezetőnő beszél.

- A kisasszony? Nem... nincsen Pesten... Nem tudjuk, hová utazott és azt sem, hogy mikor jön haza!

Szinte boldogan távozom a postáról.

Már alkonyodik. Találomra nekivágok a violaszínű földeknek, a kertek alatt járok, ahol senki sem zavarja magányos sétámat. Olyan jó most ez a nagy csend. Játékos árnyak hullanak egyre sűrűbben a földre, remegő félkörök, japán arabeszkekre emlékeztető szeszélyes vonalak és rákúsznak a hátamra, melleimre, lesiklanak rólam és újra rámvetik magukat. Az ember a lelkével hallja a suhanásuk hangját. A közelemben könnyen nyikorog a kavics, ellaposodott ág reccsen. Valaki jár errefelé.

Az akácfa között elegáns, karcsú nőalak lépked.

- Az alvajáró kisasszony! - villan át agyamon.

Egyenesen felém tart és én eszméletlen izgalommal, gyökeret vert lábbal sikoltok fel:

- Olga!

Az első pillanatban rémület villan a szemében, azután határtalan öröm:

- Tibor!...

Könnyezve, kacagva öleljük át egymást.

Nem tudunk felocsudni a meglepetéstől. Szaggatott, töredezett mondatokból szedem össze a történeteket... Nem utaztak külföldre. Itt rejtőztek el, az én falumban... Apja is itt van. Még körülbelül tíz napig maradnak itt...

Micsoda bódult, szép napok következtek!

Ismertem a környék minden búvóhelyét. Valamikor szegénylegények bujhattak meg ott. Most oda hurcoltuk névtelen boldogságunkat. Rengeteg beszélőnivalónk volt. Naponta ezerszer kellett megkérdezni egymástól:

- Szeretsz?

És mindig válaszolni kellett rá: végtelenül!

Anyám nem győzött csodálkozni:

- Mi történt veled? Az arcod kipirosodott, a szemed ragyog és folyton kacagsz!

Magammal viszem a festőkazettámat. Olgát festem, amint ott áll a réten napsütésben, millió virág között...

Az életünk csupa lázas ritmus, remegés és gyötrelmes komédia.

Ezernyi szót ejtünk, csak a legfontosabbat nem merjük kimondani. Pedig mind a kettőnkben ott remeg a félelem. Mind a ketten tudjuk, hogy csak néhány napig tart ez a napsütés.

Valamit tenni kellene!

Valami döntőt és elhatározót!

Még eddig azt sem mertem megkérdezni, hogy mit csinál Bánky? Hogy írnak-e egymásnak? Vagy telefonon beszélgetnek?

Nézem Olgát és látom, hogyan próbálja rejtegetni előttem nyugtalanságát. Ő is tudja, hogy miről kellene velem végre beszélnie. De ő sem meri megrontani hangulatunk harmonikus szépségét.

Húzzuk, halasztjuk a döntő beszélgetést, mint a rossz adósok a fizetést.

Mintha abban reménykednénk, hogy majd magától oldódik meg minden.

Csak néha mondja Olga, hogy apja napról-napra nyugtalanabb. Nem alszik éjszakánként. Már nem csak azért van itt falun, mert a botrány hullámainak lecsillapodását várja, hanem a hitelezők miatt is. Az ügyvédje azt mondta, hogy sokkal könnyebb egyezségi tárgyalásokat folytatni, ha nincs Pesten és nem tudják, hogy hol rejtőzik.

Aztán ránszakadt a végzetes szerda!

Délután háromra adtunk egymásnak találkát a Tatár-domb katlanjában. Én már félháromkor ott voltam. Szerettem várni Olgát. Ilyenkor a képzeletemmel festegettem és élveztem, hogyan alakul át bennem minden valami csodálatos, felfokozott muzsikává. Ha együtt voltunk, sohasem tudtam olyan szép szavakat mondani neki, mint amilyenek ilyenkor jutottak az eszembe és a készülő kép vásznára megdöbbenő színeket vázoltam fel, amelyek égők és tébolyultak voltak, mint a bennem feszülő vágyak.

Negyednégy! Olga még mindig nincs itt. Nem értem. Eddig mindig percnyi pontossággal érkezett. Hiszen tudja, milyen reszketve várom.

A percek gyötrelmes lassúsággal mulnak. A szemem megfájdul, ahogyan a távolba meresztgetem.

Félnégy. Vad félelem rohamoz meg. Verejtek ül ki homlokomon. Végig sem merem gondolni gyanumat: Olga búcsú nélkül Pestre utazott...

Háromnegyednégy. Nem bírom tovább a gyilkos kétséget. Most már semmivel sem törődöm. Vörös haraggal izzik elhatározásom: felmegyek a kastélyba, elhozom, elragadom...

Nekivágok az útnak. Nem merek gondolkozni. Fejem zúg, szemem előtt zavaros fénykarikák folynak össze.

A pipacsos dülönél szembe jött Olga. Megrémültem, mikor ránéztem. Ijesztően sápadt volt. Elállt a szívverésem. Éreztem, hogy szörnyűség történt.

- Drágám - dadogtam, - hol késtél? Mi történt?

A felindulástól nem tudott azonnal válaszolni. Az ajka remegett.

- Beszélj... ne rémíts halálra!

Rámnézett, arcán végtelen szomorúság tükröződött.

- Bánky megérkezett! - mondta halkán.

Arcomból kiszökött a vér.

- És ha megjött? Mit jelent ez? - kérdeztem remegve.

Fáradtan sóhajtott.

- Holnap visszautazunk Pestre... Búcsúznunk kell!

- De nem! - kiáltottam magamon kívül. - Erről többé szó sem lehet!

Olga gyötrődve fogja a kezemet.

- Drága barátom... ezen nem lehet változtatni. Hiszen tudod, hogy mennyire szenvedek én is... hogy csak téged szeretlek...

- Ezt mered mondani? - kiáltottam szenvedélyesen.

- Kétekedsz bennem? - kérdezi fájdalmasan. A szeme csupa könny.
- Aki szeret, nem tud megalkudni!...
- Nem ismered a helyzetet! Nem lehetek az apám gyilkosa...

Most nekem meg kellene mondanom Olgának az igazat. Le kellene lepleznem Bánkyt. Hiszen még most sem tudja, milyen gyalázatosan csalja Böskével... És hogy az apjának mindenről tudomása van. Hidvéghy úrnak sokkal kevesebb lelkiismereti furdalása van leánya jövőjét illetően, mint fordítva... Nyugodtan, a leghitványabb önzéssel áldozza fel Olga jövőjét, hogy annak árán megmenthesse vagyonát. És ez a jóhiszemű lány vakon hisz nekik... Elhiszi Bánkynak, hogy szerelmes és az apjának, hogy élet-halál kérdésről van szó. Meg kellene magyaráznom Olgának, hogy a Hidvéghy féle emberek nem olyan túlságosan érzékenyek, mint amilyenek megjártsszak magukat, nem hálnak meg olyan könnyen afeletti szegényükben, hogy hitelezőiket nem tudják kielégíteni. Az igazság, hogy Bánky meg Hidvéghy üzletei sokkal jobban össze vannak bogozva, semhogy egymástól elválhatnának. Mindegyik fél a másiktól és Olga csak arra jó, hogy az üzleti kapcsolatot ilyen családi viszonyal is elmélyítsék. Igaz, hogy Bánkynak van pénze, Hidvéghynek pedig nincsen, de viszont Hidvéghy számos olyan üzleti titkot tud, amelynek Bánky igen jó hasznát veszi, ha együtt dolgoznak és viszont kiméletlenül fel lehet azokat használni Bánky ellen, ha esetleg összevesznek. Nem kell félteni Hidvéghyt! Kezében tartja Bánkyt akkor is, ha Olga nem lesz a felesége. De ezek a komisz, önző emberek sokat adnak a külszínre. A világ előtt após és vő kapcsolata mögé rejtik cinkosi mivoltukat...

Mindezt világosan látom és tudom. És még sem mondhatom meg Olgának. Azt hinné, hogy a kétségbeesés és a féltékenység adja számba a rágalmazó szavakat. Megvetne, hogy ilyen eszközökkel akarom megtartani. Még sohasem nyilatkoztam neki Bánkyról. Útálatos dolog, ha vetélytársak kicsinylő és megvető hangon beszélnek egymásról. Én nem harcolhatok másképpen Olgáért, csak a már bevallott szerelem erejével.

Tudom, hogy eljött a döntő pillanat. Ha most csatát vesztek, ha gyáva vagyok és nem merek mindent kockára tenni, akkor örökre elvesztettem Olgát. Ez az érzés rettentő bátorsággal töltött el.

- Rendben van, Olga. Mi most együtt visszamegyünk édesapádhoz és én megmondom neki, hogy te senki másé nem lehetsz, csak az enyém!

Fehér arca még sápadtabb lett.

- Megőrültél! - mondja rémülten.

- Mégis megteszem, nehogy egy még nagyobb örültséget kövessék el! - válaszoltam elszántan.

Megfogtam Olga kezét és gyengéden magamhoz vontam.

- Bátorság, Olga! A boldogságért harcolni kell.

Ellenállása lassan megtörik. Úgy símul hozzám, mint egy kis gyermek, aki teljesen rábízta magát az erősebb védelmére.

- Ne gondolj gyávának, Tibor... Végtelen bátorság kell ahhoz, hogy én most mindent rád bízok!...

Nem messze tőlünk egy kereszt állt az országúton. Odavezettem Olgát és mindketten oda térdeltünk eléje. Némán, mélységes alázatban imádkoztunk. Amikor felálltunk, megcsókoltuk egymást.

Azután elindultunk a kastély felé.

IX.

Már messziről láttam a terraszon ülő Bánkyt és Hidvéghyt. Fehér nyári vászonruhában ültek egy kerti asztal mellett, mint két kedélyes földesúr és borosüvegek mellett diskuráltak. Hidvéghy harsányan nevetett. Bánky mondhatott el neki egy Pestről hozott trágár viccet. Ah, valóban egyikén sem látszott, hogy különösebb lelki problémák gyötörték volna őket.

Olga előre ment. Nem akartuk megjelenésemet előzetes összeesküvésnek feltüntetni. Én a kerítésnél lapulva várakoztam. Jól megválasztott hely volt, ahonnan mindent láthattam és hallhattam.

- Halló, Olgicám! - kiáltotta Bánky, mikor Olgát megpillantotta, - hát te hová szöktél? Nem is sejted, milyen meglepetést sütöttünk ki apával, amíg távol voltál. No, próbáld kitalálni!

- Nincsen kedvem tréfálkozni, Jenő! - mondotta komoran Olga.

Bánky sértődött arcot vágott.

- Igazán nem vagy kedves. Mondhatom, egyáltalában nem úgy viselkedsz, ahogyan az szerelmes menyasszonyhoz illik.

- Ne haragudj rá! - szólt közbe Hidvéghy - Olga valósággal búskomor lett ebben az unalmas falusi magányban. Legfőbb ideje, hogy megint megkezdjük a társasági életet...

- Tévedsz, apa - mondotta Olga. - Én még soha, sehol nem éreztem olyan jól magam, mint ebben a faluban... És én nem is akarok vissza menni Pestre...

Bánky nevetett.

- Kivéve, ha olyan titkot árulok el, amelytől talán mégis megjön az utazási kedved. No, gyere ide te kis duzzogó cica. Ne légy már olyan karmolós kedvedben. Látod, apa is jókedvű. Szépen elintéztük Pesten a kellemetlen üzleti ügyeket.. Persze meglehetősen nagy összegek erejéig kellett jótállást vállalnom... de hát mit nem tennék meg az apósom kedvéért...

Hidvéghy elégedetten bólogatott.

- Bizony, kis lányom, nem is tudod, milyen derék, aranyos fiú Jenő. Megérdemli, hogy nagyon szeresd!

A kezem ökölbe szorult.

- A gyalázatos - mormogtam magamban, - a lányával akarja fizettetni adósságát!

Olga hideg, nyugodt hangját hallom.

- Én is örülök... és mindent köszönök, amit apáért tettél, Jenő!

Bánky egészen közel lépett Olgához.

- Ohó, kicsikém, ez egy kis túlzás. Ennyire önzetlen nem vagyok. Nem csak apáért tettem ezt, hanem érted is. Sőt, mindenkifelett érted... És mert türelmetlen hitelező vagyok, máris be akarom hajtani a boldogságom vámját. Apával úgy határoztuk, hogy mához egy hétre megtartjuk esküvőnket...

- Elhatároztátok? - kérdezte Olga s a hangja szinte ellenségesen csengett. - Ezt éppen úgy, letárgyaltátok, mint az üzleti ügyeket? Pontos határidőre szállítanak?

- De Olga! - hüledezett Hidvéghy.

- Bocsánat apa, ez az én magánügyem! - szólt a vitába élesen Bánky. - Mindenesetre csodálom ezt a különös, szinte sértő hangot, amelyet velem szemben használsz, Olga. Azt hittem, örülni fogsz annak, hogy végre megtartjuk esküvönket. Teljesen megzavar és nem is értem, hogy mi történhetett veled. Nem ismerek rád. Úgy viselkedsz, mintha már egyáltalában nem szeretnél. Mondhatom, azok után, amit értetek tettem, ezt igazán nem érdemeltem meg...

- Értem semmit sem tehetél... Én semmire sem kértelek! - utasította vissza éles hangon Olga Bánkyt.

- Ezt nem lehet tovább hallgatni! - ugrott fel indulatosan Hidvéghy. - Azt kell hinnem, hogy teljesen megzavarodtál és nem gondolod meg, hogy miket mondasz.

- Kérlek, ne ragaddtad el magad! - igyekezett Bánky kínosan mosolyogni, - Olga bizonyára csak ugratni akar. Haragszik valamiért.. Miért nem vagy hozzám őszinte, szívem? Hiszen tudod, hogy senki sem szeret jobban, őszintébben, mint én!

Most már betelt a mérték. Nem tudtam tovább hallgatni. Előugrottam, a szemem szinte lángot vetett a sok aljasságtól, a lelkem mélyéig fel voltam indulva.

- Hazudik! - ordítottam magamon kívül. - Kétszínű, nyomorult fráter!

Ha gránát robbant volna váratlanul, nem okozhatott volna szörnyűbb meglepetést, mint az én megjelenésem. A két férfi elképedve és kövé dermedten meredt rám. Hidvéghy tért először magához.

- Hogy mert ide tolakodni? Hogyan kémlelte ki, hogy hol vagyunk? Micsoda vakmerő szemtelenség ez? - csattant a hangja.

Bánky levegő után kapkodott felháborodásában.

- Hát ez az! - kiáltotta dühösen. - Itt a magyarázat! Úgy látszik, ezzel az úrral voltak Olgának titkos találkozói és ezért változott meg hirtelen a hangulata! Olga, én nem tudom, hogy miket fecseghetett neked ez a züllött alak, akit, sajnos, nem sikerült a másvilágra küldenem, de látatlanban mondom, hogy minden szava hazugság és rágalom...

- Nem kell védekeznie! - kiáltottam. - Nem vagyok olyan jellemtelen, mint maga. Nem támadok senkit a háta megett. A szemébe akarom vágni az árulását... Ide hallgasson, Olga... most már nem hallgatok tovább... ez az ember sohasem szerette magát! Most is szeretője van! A volt szobalányukat szöktette meg és azzal él titokban.

- Hazudik! Fogja be a száját! - ordította Bánky. Felemelt ököllel rohant felém, de Hidvéghy közénk állt.

- Hadd! Majd csendőrékkel vitetem el. - Kérlek, Olga ne hallgasd tovább... Ez egy őrzöngő örült...

- De csak hallgassa, Olga! - kiáltottam tombolva. - Most az önfeláldozó apára kerül a sor, akinek én mindezt már hónapokkal ezelőtt megmondtam és aki pénzt ajánlott nekem, hogy hallgassak erről a lánya előtt, mert neki nagy érdeke, hogy ez a házasság minden körülmény között létrejöjjön!

- Szörnyűség! - jajdult fel Olga. Az arca ijesztően sápadt.

- Ezért a törvény előtt fog felelni! - rikácsolja Hidvéghy.

- Vakmerő, hazug fráter! - tombol Bánky. - Ne felejtse el, mindezt bíróság előtt bizonyítania is kell!

- Elég volt! Hallgassatok! - jajdult fel Olga.

- Csak nem hiszel Ternyeinek? Nem fogod a pártját egy ilyen kétes alaknak? - háborodott fel Bánky.

- Leányom! - szavalta patetikusan Hidvéghy. - Nem ismerek rád. Te, az én gyengéd, okos kis lányom, nem feledkezhetsz meg magadról ennyire.

- Csak beszéljenek! - kiáltottam. - A szavak már elvesztették súlyukat! Lehullott róluk az álarc és kilátszik mögötte a hazugság és képmutatás.

- Olga, te tűröd, hogy ez a fickó ilyen pimaszul szólhasson apádhoz és vőlegényedhez? - kiáltotta Bánky. - Hiszen látod, csak azért merészkedik még itt maradni, mert látja, hogy a védelmére keltél.

- Azért merészkedem itt maradni - kiáltottam, - mert én vagyok az egyetlen, aki Olgát igazán és tisztán szeretem, aki szívesen áldoznám érte az életemet és aki semmit nem kérek viszon- zásul, csak a szerelmét.

- Ez már sok! Ezt nem lehet tovább hallgatni! - harsogta Hidvéghy. - Tudja meg, uram, hogy a lányom soha, de soha nem lesz a magáé. Kérlek Olga, vessünk véget ennek a kínos jelenet- nek, mondd meg ennek az úrnak, hogy hordja el magát...

Olga, aki eddig sápadtan, megrendülten állt, most csendesen felém fordult és halkán, de mégis világosan és érthetően azt mondta:

- Én ezt az embert szeretem!

Bánky és Hidvéghy csak álltak és levegő után kapkodtak. Nem hittek fülüknek.

- Nem... nem... ez lehetetlen! Nem tudod, hogy mit beszélsz! - jajdult fel Hidvéghy. - Ilyet nem mondhat az én imádott kis lányom, akiért egész életemet feláldoztam. Nem akarhatod megölni az apádat... Ha vele maradsz, én soha többé ebben az életben nem állok veled szóba. Kitagadlak... nem vagy a lányom többé!

- Olga - mondta ünnepélyes nagyképűséggel Bánky és kihúzta magát, mint egy rossz ripacs - te még fiatal vagy, nem érted az életet. Mondjuk, hogy csakugyan volt egy kis futó kalandom azzal az izé... lánnyal, mit jelent ez? Minden nőtlen férfi életében vannak ilyen jelentéktelen kalandok...

Olga felémnyújtotta kezét. Olyan volt, mintha márványból faragták volna.

- Vele megyek! - mondotta nyugodtan.

- De hát miért? Miért? - kiáltotta Hidvéghy, majdnem sírva.

- Mert az élet nem lehet csupán önzés, üzleti számítás... kell valami szebbnek, tisztultnak, emelkedettnek is lenni valahol... És én ezt megtaláltam!

- Érzelmes költészet! - dühöngött Bánky. - Vigyázz, keserves könnyekkel fogsz ezért még fizetni.

- Nem keservesebbekkel, mint amelyeneket menyasszonyságunk alatt hullattam! - válaszolta Olga.

Olgához léptem és megfogtam a kezét.

- Menjünk! - mondtam csendesen.

Én elindultunk lefelé a lépcsőkön. A hanyatló nap éppen velünk szemben állt, csupa vörös lángot fáklyázott az ég felé. Mintha gigászi örömtüzeket gyújtottak volna a Végtelenben!

A hátunk mögött rikácsolva hallatszott Bánky hangja:

- Olga... mindent megmagyarázok... ne menj!

De Olga meg sem fordult. Halványan, szótlanul jött mellettem. Csak mentünk szorosan egymáshoz simulva végig a falun. Az emberek nagy szemeket meresztve bámultak utánunk, az asszonyok, lányok kiszaladtak a kapuba és úgy meresztgették a szemüket.

- Ni-ni, a Ternyei Tibor! Viszi az alvajáró kisasszonyt!

Mi pedig csak mentünk dobogó szívvel, visszatérő meleg étellel és megálltunk az édesanyám háza előtt.

Bezörgettem az ablakon.

- Én vagyok, édesanyám! Nyisson kaput! Elhoztam a lányt, akit szeretek!

Csattan a kapu zárja, nyílik a kapu, két asszony összeborul és az anyám búgó hangját hallom:

- Az Isten hozott édes, szép leányom!

VÉGE.